

מתנה עליהם שאפשר להשים את ס"ת פסול יחד עם ספרי תורה הכשרים הכא נמי בספר תורה. שזה אינו ראייה כלל שאין לדמות ס"ת פסול לספר הפטרות שמה לב ב"ד מתנה זהו בס"ת פסול שכיון שסוף סוף זהו ס"ת ויכול להיות ס"ת כשר ע"י התיקון משא"כ ספר הפטרות שאין לו שייכות לס"ת כלל ובפרט שלדעת הרמב"ם אפשר לברך על ס"ת פסול.

וכמו כן אין להביא ראייה מהגמ' שבת יד. שמהי"ח גזרות בגזירה שישית שהיו מצניעין את התרומה אצל ס"ת אע"פ שס"ת קדושתו גדולה יותר מהתרומה אלא שבי"ד מתנה ה"נ בנ"ד כמו שראיתי שכן הביא ראייה זו הגאון יעבץ בספרו מור וקציעה ס' קנד. שיש לדחות בתרי טעמי חדא דשאני התם דשייך לומר שלב ב"ד מתנה משום שכל הטעם ששמו את התרומה בס"ת או משום שחששו שלא יאכלו זרים את התרומה ע"י שיבוא בני הבית להביא להם או משום שיבוא ליגע בתרומה כשהוא טמא לכך לב ב"ד מתנה מחמת הטעמים הנזכרים משא"כ בנ"ד למה ב"ד יתנה לזה הא יכולים לעשות ארון נפרד בשביל ספר הפטרות ואין סיבה להשים את ספר הפטרות בארון ס"ת. תרי שייך לומר שם לב ב"ד מתנה משום שזה קודש דהיינו תרומה קודש וס"ת קודש אע"פ שאין קדושתם שוה מ"מ לב ב"ד מתנה עושה שאע"פ שאין שוה כיון שסוף סוף יש בו קודש לכך מועיל ע"י לב ב"ד מתנה. משא"כ בנ"ד שאין קודש כלל שאין לעשות ע"י לב ב"ד מתנה שיכולים להשים במקום קודש דבר שלא קדוש הנה הבית חדש בסוף ס' קנג שאסר בנ"ד להניח חומשים וסידורים בארון הקודש המיועד לספרי תורה משום שחשיב כמוריד מהקודש והביא ראייה לזה מדברי הגמרא במגילה כז. שלא כדברי רש"ל שמתיר ע"ש וראה בט"ז בס' קנד סק"ז וכן

אשר על כן כיון שכל מח' האחרונים הנזכרים זהו באיסור דרבנן ומר סבר שאסור ומר סבר שמותר הוי ספק באיסור דרבנן ולקולא. ובפרט שדעת המקובלים שכל התפילות אינם עולה מדרך בית הכנסת למעלה אלא מתאחדות בבית המקדש ומשם עולות לשמי מרומים ומתקבלות לפני הקב"ה ראה בברכות ל. ראה עוד ברמ"א ס' עט ס"א ובמשנה ברורה שם ס"ק סח ובשו"ת מנחת אלעזר ח"ב ס' עב ועוד.

1234567 מח"ח

לסיכום מכל האמור בית הכנסת שנמצא תחת בנין של מגורים ואדם שמתפלל שם יש מעליו טינופת או ע"ז מותר להתפלל שם.

סימן עו

שאלה: האם מותר להשים ספר הפטרות בארון הקודש ששמים בו ספרי תורה או אסור. וצריך לעשות ארון נפרד לספר הפטרות משום שיש בזה איסור הורדת קדושת הארון שהוא מיוחד לספר.

תשובה: פשוט שאין להביא ראייה ממעשים שבכל יום כמו שהעיד שכן המנהג כנה"ג ס' קנד. שכאשר נמצא בשעת הקריאה בתורה טעות בספר תורה או דיבוק אות באות שהספר תורה פסול מחזירים את ספר התורה לארון הקודש עד שיתוקן על ידי סופר מומחה והרי מבואר בדברי הרמב"ם בריש פרק י' מהלכות ס"ת שס"ת שיש בו טעות או חסר בו או אות או יתר או דיבוק הרי פסול ואין בו קדושת ס"ת אלא הרי הוא כתומש מן החומשים וכן פסק הריב"ש בס' רפה ומרן בס' קנג ס"ג "על כרחך" מפני שלב בי"ד

באליהו רבה שם ס"ק ב' ומ"ב שם ס"ק לא שכתבו לאסור וכן דעת אור לציון ח"ב פרק מה אות ס"א. ואילו דעת הגאון יעב"ץ בספר מור וקציעה שם להתיר וכן דעת רש"ל כנזכר וראה במחזיק ברכה שם סק"א בסופו ומתא דירושלים מ"ק פ"ג ה"א דלג עא בד"ה זקן ובשו"ת בנין ציון ח"א ס' צז ובשו"ת זכר יהוסף ס' לו ובשו"ת ישכיל עבדי ח"ז תאו"ח ס' ו' והמג"א יסתפק בזה שם בס"ק יד וכתב שאפשר שיש להתיר כיון שלב ב"ד מתנה עליהם.

אמור מעתה כיון שמצאנו דאיכא פלוגתא דרבנותא באחרונים אם אסור להניח בארון ס"ת ספר הפטרות מתמת שנחשב הדבר כהורדת מקודש מדין מעלין בקודש ולא מורידין או מותר ודעת המג"א שמסתפק בזה לא יהא אלא כספק וספק בדין איסור תורה כנ"ד שקי"ל מעלין ולא מורידין הוא מהתורה דילפינן לה דין זה מקרא במנחות בפרק שתי הלחם צט. וכן מוכח בשבת כא: דקאמר חד אמר שב"ש ס"ל כנגד פרי החג וטעמא דב"ה דמעלין בקדש ולא מורידין ע"כ. והשתא קשה אכתי טעמא דב"ה לא מובן מה בכך דמעלין בקדש וכו' הרי שאני הכא דדמי כנגד פרי החג וכל דין מעלין בקדש וכו' איירי בעלמא ועוד למה לא תקנו הכא אליבא דב"ה כנגד פרי החג כיון שמעלין בקדש וכו' שהוא מדרבנן. אלא ודאי שמעלין בקדש וכו' מהתורה וכיון שהוא מהתורה לא יתקנו כנגד פרי החג נגד התורה ואילו ב"ש יגידו שכאן לא אמרינן דין זה מעלין בקדש וכו' ממילא ק' השניה ה"ג מיושב כיון שמעלין בקדש הוא מהתורה.

לפי"ז אתי שפיר דברי רבינו רש"י בד"ה מעלין בקדש וכו' פ' מקרא ילפינן לה במנחות בפרק שתי הלחם ועמדו המפרשים למה פ' כאז בשבת מקרא וכו'

ולא בשאר מקומות בש"ס שנאמר מעלין בקדש מקרא ילפינן ראה ביומא יב כ'. עג מגילה ט' הוריות יב: ועוד וכן קשה מה רצה רש"י בזה לומר מקרא ילפינן לה. לאור האמור ניחא כי הוקשה לרש"י כמו שהקשנו כאן בסוגיא לכך כתב רש"י שזה מקרא ילפינן לה דהיינו שהוא מהתורה. וכן יש להביא ראיה מהגמ' יומא יג: רבי יוסי אומר שאינו ראוי לכהן הדיט משום מעלין וכו' ופסקו הראשונים כר"י משמע שהוא מהתורה כמו שראיתי שהביא ראיה זו החקרי לב או"ח ס' יח ד' ל' עד. ויש עוד להביא בס"ד כמה ראיות ואכמ"ל וכן פסקו דהוי מהתורה ארעא דרבנן באות שפה עושה שלום מערכת מ' במשק ביתי ס' ערה ושד"ח מערכת המ"ס בכלל צדק ועוד לכך יש לפסוק בנ"ד שאין להניח ספר הפטרות בארון ס"ת משום דחשיב כהורדה מקדושת ארון ס"ת.

לסיכום מכל האמור אין להשים ספר הפטרות בארון הקודש ששמים בו ספרי תורה אלא יעשו לו ארון נפרד.

סימן עז

שאלה: האם תלמידי חכמים אף הם צריכים ללמוד חק לישראל בכל יום או לא.

תשובה: איתא בקידושין ל. לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד. והעמידה את זה הגמ' לא צריכא ליומי וכתבו תוס' ליומי בכל יום ויום והביאו שעל כן תיקן בסדר רב עמרם גאון כמו שאנו נוהגים בכל יום קודם פסוקי דזמרה לומר מקרא משנה ור"ת פ' שאנו סומכין אהא דאמרינן בסנהדרין כד. כבל כלולה במקרא במשנה ובגמרא

דגמרא בבלי כלול מכולם והסכימו רוב הראשונים כשיטת התוס' בפירוש הגמ' וכן פסק מרן בשו"ע יו"ד ס' כמו ס"ד. א"כ לפי"ז יוצא שתלמידי חכמים אינם חייבים בחק לישראל שהרי ר"ת ס"ל שהגמ' בבלי כלולה בכל וראיתי שכן פסק מחמת זה שאינם חייבים בשו"ת שלמה חיים חאו"ח ס' ה' והביא שכן הורה זקן שת"ח שלומד כל היום א"צ לקרות חק לישראל.

אח"ח 1234567

ואומנם שאין זה ראיה מתרי טעמי חדא שהרמב"ם ומרן השמיטו דין זה שחידש ר"ת שהגמ' בבלי כלולה וכו' אלא כתבו סתם שכל אדם חייב ואף הרמ"א הביא על סעיף מרן הנזכר ויש אומרים שהגמ' נחשבת כלולה דהיינו שדעת מרן והרמב"ם לא כן אלא אף שאיתא שהגמ' בכל כלול מ"מ צריך מיהא לא לשלש לא ע"י כלולה תרי שאף אם נימא שדעת מרן והרמב"ם כדעת ר"ת שהגמ' בבלי כלולה כל זה לפי הפשט. אבל לפי שער המצוות פרשת ואתחנן הביא את סדר הלימוד שצריך בכל יום בסוד קביעת עיתים לתורה וראה בזה באורך בכה"ח בס' קלב אות ו' עיין שם וכתבו הפוסקים שצריך ללומד בין תלמידי חכמים ובין ע"ה וכן הביא החיד"א בספרו דבש לפי מערכת ת' אות מא את סדר הלימוד מרבינו האר"י כמו שמובא בספר חק לישראל והאריך בזה וכתב שם תוכחה לתלמידי חכמים שאינם רוצים ללמוד כי אם גמרא ופוסקים ומבזים בלבם לת"ת שלומדים תנ"ך ומשניות וספרי מוסר והאריך בזה שם ע"ש. ובספרו שם הגדולים מערכת ספרים ערך בהיר כתב וז"ל ואפי' מארי דרזין חובת גברא ללמוד מקרא משנה והלכה דבר יום ביומו כאשר דבר בקדשו רבינו האר"י עצמו. "וכמעשהו ממנו" עכ"ל והיינו שיש ללמוד מדברי רבינו האר"י שבכבודו ובעצמו עשה כן וממנו יש ללמוד. ועוד לו בספרו מורה באמצע סק ג'

אות צג במעלת קריאת חק לישראל והגאון ר' חיים פלאג"י בספרו כל החיים ס' יז אות כו כתב ממש כדברנו וז"ל אם המצא תמצא מתופסי התורה שידון בדעתו להתרשל מללמוד בכל יום בספר חק לישראל בטענה דבלאו הכי הוא שקוד על לימודו ובתורתו יהגה יומם ולילה ותלמוד בבלי כלול בכל אני אומר לו דעיניו תחזינה מישרים מה שכתב המופלא החיד"א ז"ל דברים טובים ונכוחים וישרים למוצאי דעת והביא מה שציינו לספרים של החיד"א וכן מו"ר בספרו אור לציון ח"ב פרק י' הלכות בית הכנסת בבאורים באות ה'. ואין להקשות דא"כ לפי"ז דצריך כל אחד לקרוא בחק לישראל א"כ בתשעה באב יהא מותר לקרוא בחק לישראל כמו שאכל יכול לקרוא קריאת שנים מקרא וכו' כיון שזה חיובא כמו כל המצוות של תפילה ואילו האחרונים כתבו שאין לקרוא בתשעה באב בחק לישראל וכן בימי אבלו הזכור לאברהם מע' ט"ב דל"ט עב והגאון מהר"ח פלאג"י בשו"ת לב חיים ח"א ס' כג ומועד לכל חי ס' י' אות ד' והגאון מהרא"ז מרגליות מה' אבלות בסוף יו"ד ס' יח ובשו"ת ויאמר יצחק ח"א ד' ל' סע"ד ועוד.

זה אינו קשה דשאני שנים מקרא ואחד תרגום לחק לישראל דשנים מקרא זהו חיובא מדין מצוות ככל המצוות וכמו שאכל חייב בכל המצוות ה"נ חייב בשנים מקרא ואילו חק לישראל חיובא מדין תלמוד תורה דאיכא ביה סדר הלימוד של תלמוד תורה בכל יום ותשעה באב אין הסדר כן אלא בדברים רעים. ועוד אפשר לומר שחיובא דשנים מקרא לא כחיובא דחק לישראל דחיובא דשני מקרא חיוב גמור הוא לכך יש לומר דיכול לקרוא משא"כ חיוב דחק לישראל שאינו גמור אלא מעליות דסדר הלימוד שזהו דרגא א' של חיוב סדר הלימוד שחייב אדם ללמוד בכל יום.